

Notă asupra ediției

Există mai mulți factori care ne-au determinat să consacram acest număr din *Caietele CNSAS* unei bibliografii complete asupra studiilor și volumelor editate de la înființarea instituției până în momentul de față. În primul rând, s-au împlinit mai bine de două decenii de activitate instituțională, iar un astfel de demers se impunea de la sine. O altă motivație, la fel de puternică, constă în faptul că o mare parte din munca de cercetare a istoricilor începe de la consultarea bibliografiei existente, acum când apariția revistei a ajuns la numărul 30.

Cu un obiect de activitate foarte bine definit – *accesul la propriul dosar și deconspirarea Securității (structură, metode și activități)* –, instituția noastră s-a dedicat de-a lungul celor 25 de ani de activitate îndeplinirii acestei misiuni legale, ce a presupus studierea și valorificarea imensului patrimoniu arhivistic intrat în jurisdicția sa. Așadar, fără a se exclude una pe cealaltă, cercetarea arhivei CNSAS are, pe de o parte, funcția de a răspunde activității curente a instituției în privința accesului la propriul dosar, deconspirării lucrătorilor de Securitate și a verificării celor care ocupă funcții publice, dar are și o funcție academică, în sensul că documentele sale păstrează consemnate urme ale unui trecut tocmai încheiat și care este făcut cunoscut prin demersurile științifice derulate până acum. Nu vom insista asupra distincției care trebuie făcută în cazul documentelor emise de fosta Securitate și de celelalte organisme cu rol represiv, cunoscut fiind faptul că unele dintre acestea au fost rezultatul satisfacerii unei nevoi imediate, așa cum s-a întâmplat în cazul reorganizărilor instituționale, în timp ce altele, cum ar fi notele informative sau transcrierea conversațiilor telefonice se transformă în izvoare involuntare, lăsând pentru posteritate informații interesante despre evenimentele sau viața cotidiană din perioada regimului comunist. Vom preciza doar faptul că, în studiile și volumele editate sub egida CNSAS, toate aceste surse documentare au fost privite critic, fără a se ignora contextul politic intern și internațional în care ele au fost produse.

Acest număr omagial din *Caietele CNSAS* a alocat un loc esențial studiilor, interviurilor și recenziilor apărute în periodicul cu același nume în perioada 2008-2020. Pentru prezentarea lor am considerat absolut necesar să întocmim două tipuri de sumare generale. Unul dintre acestea a fost alcătuit pornind de la gruparea studiilor pe diverse tematici, începând cu structurile organizatorice ale Serviciilor Secrete și de Securitate și

terminând cu evenimentele internaționale care au fost în atenția Securității, iar cel de-al doilea sumar a urmat criteriul alfabetic al ordonării studiilor, în funcție de numele autorilor acestora. În ambele tipuri de sumare a fost respectată ordinea cronologică în care aceste studii au văzut lumina tiparului. Nu în ultimul rând, date fiind problemele (conceptualizare, tipologie și chiar periodizare), pe care le ridică mai multe subiecte supuse cercetării, prin eforturile colegilor noștri: Elis Pleșa, Liviu Țăranu, Mihai Demetriade și Adrian Nicolae Petcu au fost întocmite numere tematice ale *Caietelor CNSAS*, consacrate minorității evreiești din România, Centenarului României Mari, Cultelor Religioase, respectiv Reeducării și Propagandei în România Comunistă.

Interesul nostru s-a oprit, de asemenea, și asupra primei serii de publicații a CNSAS care a reunit în paginile sale studii și documente, esențiale pentru cunoașterea trecutului recent. Intitulată sugestiv *Arhivele Securității* aceasta a fost rezultatul primului șantier în lucru deschis după începuturile destul de restrictive ale predării arhivei celei mai temute instituții represive din România comunistă. Contribuțiile științifice din *Arhivele Securității* au fost condiționate, în bună parte, de materialul arhivistic la care autorii au avut acces în perioada redactării lor, tocmai de aceea opțiunea noastră în prezentarea sumarului celor patru apariții editoriale ale acestei publicații a avut în vedere doar o orientare alfabetică, în funcție de numele autorului lor, așa cum am procedat și la întocmirea celui de-al doilea sumar general al *Caietelor*. Pentru stadiul de atunci al predării arhivei creată de principala instituție represivă și al cercetării acesteia, rolul *Arhivelor Securității* a fost imens, deoarece a reușit să contureze direcții de cercetare, să grupeze în jurul său cercetători și colaboratori și, nu în ultimul rând, să deschidă calea unui profil interdisciplinar de abordare științifică.

O mențiune aparte se cuvine a fi făcută în privința recenziilor și notelor de lectură publicate de-a lungul timpului, atât în *Arhivele Securității*, cât și în *Caietele CNSAS*. Privite mai puțin ca un alt tip de contribuție științifică, dar de cele mai multe ori cu prudență, deoarece, în cele mai multe cazuri, autorul unei recenzii cunoaște obiectul analizei sale la fel de bine sau poate chiar mai bine decât autorul însuși, elaborarea și publicarea recenziilor sunt importante în cuprinsul oricărei publicații periodice. Extrem de utile celor interesați, în recenziile din *Arhivele Securității* și *Caietele CNSAS* se vor regăsi puncte de vedere pertinente asupra mai multor lucrări, pornind de la critica izvoarelor și surselor

folosite, până la sugestii de ordin bibliografic. În ceea ce ne privește, credem că prezentarea acestora sub formă de liste, respectând criteriul cronologic al publicării, va ușura cu siguranță identificarea și consultarea lor, mai ales în condițiile în care instituția noastră are în vedere postarea tuturor numerelor din *Arhivele Securității* și *Caietele CNSAS* pe site-ul propriu (www.cnsas.ro).

Conceput ca un instrument de lucru, acest număr al *Caietelor CNSAS* mai cuprinde o prezentare a aparițiilor editoriale ale CNSAS, menită să furnizeze celor interesați de studiul istoriei contemporane (elevi, studenți, profesori, cercetători etc.) date complete privind valorificarea activității de cercetare întreprinsă în perioada 2000-2025, în cadrul instituției noastre. La acest moment de bilanț, putem afirma că volumele apărute sub sigla Consiliului Național pentru Studierea Arhivelor Securității propun, alături de relieful rolului represiv al statului în regimul comunist, clarificarea mai multor aspecte care contribuie la cunoașterea și evaluarea acestuia: asaltul sovietic asupra economiei românești, raporturile dintre Partidul Comunist, Securitate și Cultele din România, edificarea cultului personalității lui Gheorghe Gheorghiu-Dej, contextualizarea procesului de desprindere a României de U.R.S.S., așa cum este reflectat acesta în ședința plenară a Comitetului Central al Partidului Muncitoresc Român desfășurată între 15 și 20 aprilie 1964, raporturile dintre puterea comunistă și sistemul educațional, emigrarea germanilor și reinstaurarea cenzurii odată cu intrarea României în sfera de influență a U.R.S.S. etc. Nu lipsesc reconstituiri biografice care întregesc, pe baza informațiilor extrase din dosarele Securității, fragmente și frânturi din destinele mai multor personalități politice, militare, religioase, istorice și literare, mai puțin cunoscute.

La finalul acestei succinte prezentări, nu putem să ometem faptul că, rezultat firesc al eforturilor CNSAS de a facilita documentarea cercetătorilor interesați de istoria contemporană, o parte dintre aceste volume au fost postate pe site-ul instituției și pot fi consultate fără niciun fel de restricție.

Raluca-Nicoleta Spiridon